

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΙΣ ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ἰπὸ κ. Ν. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Διευθυντοῦ Ἰπουργείου Ἐργασίας

Ὅταν λέγωμεν ἐπαγγελματικὴν κατεύθυνσιν τῶν νέων, ἐννοοῦμεν τὴν ἀσκήσιν ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ ἐπὶ προσώπου τινὸς διὰ τὴν διαπίστωσιν τῶν ἱκανοτήτων καὶ δεξιότητων του καὶ τὴν ἐν συνεχείᾳ κατάστρωσιν ἐκπαιδευτικοῦ καὶ ἐπαγγελματικοῦ σχεδίου διὰ τὴν ὀρθὴν ἐπαγγελματικὴν ἐκλογὴν καὶ εἴσοδόν του εἰς ἀπασχόλησιν — ἀναλόγως πάντοτε τῶν ἀναγκῶν τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας.

Ὁ Ἐπαγγελματικὸς Προσανατολισμὸς, τὸν ὁποῖον φωτεινὰ διάνοιαι ἐξηγγεῖλαι ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος μας, σήμερον ἀπασχολεῖ ὄλως ἰδιαιτέρως εἰς ὀλόκληρον τὸν κόσμον τοὺς διευθύνοντας τὸ θέμα αὐτό. Καθημερινῶς ἡ γενικὴ καὶ εἰδικὴ φιλολογία πλουτίζεται ἐπὶ τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ, ἀναλόγως τῶν ἐπιδιώξεων τῶν ἀνθρώπων διὰ τὴν δημιουργίαν ἐνὸς νέου κόσμου ζωῆς, ἐνῶ ἐκ παραλλήλου βεβαιοῦται συνεχῶς ἡ ἀνάγκη ἀναθεωρήσεως τῶν πολιτικῶν, οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν προγραμμάτων ὑπὸ τὸ φῶς τῶν ἀφαντάστων προόδων τῆς συγχρόνου τεχνικῆς.

Ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν προσωπικῶν προβλημάτων τοῦ ἐργάτου, ὁ ἄνθρωπος—μηχανὴ δὲν ὑπάρχει πλέον. Καθένας σήμερον προσπαθεῖ νὰ τελειοποιηθῇ δι' ἴδιον λογαριασμόν μέσα εἰς τὸ ἐπαγγελματικὸν του περιβάλλον, διὰ νὰ ζήσῃ καλλίτερον καὶ διὰ νὰ βελτιώσῃ τὴν κοινωνικὴν ἀποστολὴν καὶ ἀπόδοσιν.

Σήμερον ἀντιλαμβανόμεθα, ὅτι ἡ προσπάθεια πρὸς ἐκπαίδευσιν πρέπει νὰ ἐκτελεῖται καὶ νὰ παρακολουθῆται τόσο εἰς τὸ ἐπάγγελμα, ὅσον καὶ εἰς τὸ σχολεῖον καὶ τὴν οἰκογένειαν, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ παραγωγή τῶν ἀγαθῶν πάσης φύσεως ὀφείλει, ἀντὶ ν' ἀποτελῇ αὐτοσκοπὸν, νὰ ἐπιτρέπη εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὅπως εὐρίσκη τὰς ἀναγκαίας προϋποθέσεις διὰ τὸν σεβασμὸν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ἰδίας του προσωπικότητος.

Ἐκπλήττονται τέλος διατὶ πολλοὶ ἐνήλικες —διανοοῦμενοι ἢ χειρώνακτες— ἔχασαν πολλὰς ἰδιότητας, πού εἶχον κατὰ τὴν παιδικὴν των ἡλικίαν, ἐνῶ ἐκ παραλλήλου θὰ ὤφειλον νὰ εἶναι ἱκανοὶ εἰς κάθε στιγμὴν ν' ἀντιμετωπίζουσι τὰς περιπτώσεις τῆς ζωῆς καὶ κυρίως τὰς ἀνάγκας τῶν ἐπαγγελματικῶν ἀλλαγῶν καὶ ἀναπροσαρμογῶν.

Πολλοὶ ἀξίαι ὑποτιμῶνται κατὰ τὴν καθημερινὴν ἐργασίαν εἰς βάρους τῆς ὀλότητος, παρὰ τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς ἰσορροπίας, ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ

κοινωνική υγιεινή τῶν ἡμερῶν μας ἀπαιτοῦν, ὅπως ἡ γενική δραστηριότης εὐνοῆ τὴν πλήρη ἀνάπτυξιν ἑνὸς ἐκάστου.

Τὸ ἐπαναστατικὸν τοῦτο ἔργον τῶν ἡμερῶν μας θέτει ἄπειρα προβλήματα, τὰ ὁποῖα προκύπτουν, ἀφ' ἑνὸς ἀπὸ τὸ ρεῦμα τῶν γενικῶν ἐπιδιώξεων καὶ ἀφ' ἑτέρου ἀπὸ τοὺς προσωπικοὺς περιορισμοὺς καὶ διαθέσεις, αἵτινες μελετηθεῖσαι ἐκ τοῦ πλησίον χάρις εἰς τὰς νέας μεθόδους ἐρεύνης καθιστοῦν τὸν Ἐπαγγελματικὸν Προσανατολισμὸν ἀπαραίτητον προϋπόθεσιν τῶν προσπαθειῶν, αἵτινες ἀποβλέπουν εἰς τὸ νὰ φέρουν μεγαλυτέραν τάξιν καὶ ἀποτελεσματικότητα εἰς τὴν κατανομήν καὶ τὴν ἀπόδοσιν τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας.

Δὲν θὰ ἀναπτύξω ἐνταῦθα τὴν θεωρητικὴν καὶ πρακτικὴν ἀσκήσιν τοῦ Ἐπαγγελματικοῦ Προσανατολισμοῦ, ἀλλὰ τὴν σχέσιν, ποὺ πρέπει νὰ ἔχη ὁ θεσμὸς πρὸς τὰς δυνατότητας ἀπορροφήσεως τῶν νέων μας εἰς ἐπαγγέλματα, ποὺ ἔχουν ζήτησιν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐργασίας, ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας τῆς διαμορφώσεως τῆς Ἐθνικῆς μας Οἰκονομίας.

Ὁ Πασκάλ διετύπωσε τὴν γνώμην, ἡ ὁποία σήμερον ἀποτελεῖ ἀξίωμα, ὅτι ἡ ἐκλογή τοῦ ἐπαγγέλματος εἶναι τὸ πλεόν σοβαρὸν πρόβλημα τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, διότι ὁ ἐκλέγων τὸ ἐπάγγελμά του, ἐκλέγει καὶ προσδιορίζει τὴν ἰδίαν τὴν ζωὴν του, ἐφ' ὅσον τὸ ἐπάγγελμα διαμορφώνει τὸ πνεῦμα, τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν ἔκφρασιν ἀκόμη τοῦ προσώπου.

Ἡ εὐτυχία τοῦ ἀτόμου, τὸ συμφέρον τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς κοινωνίας ἀναμφισβητήτως ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν ἐκλογῆς τοῦ ἐπαγγέλματος.

Ἡ ἐπιτυχία ὅμως αὕτη εἶναι στενωδῶς συνδεδεμένη μὲ τὴν οἰκονομίαν ἐκείνης τῆς χώρας καὶ τὴν ἀγορὰν ἐργασίας εἰς δεδομένην χρονικὴν περίοδον.

Θὰ προσπαθῶ, εἰς τὰ περιωρισμένα χρονικὰ ὅρια μιᾶς ὁμιλίας, νὰ δώσω εἰς γενικὰς γραμμὰς τὰς δυνατότητας τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας τῆς Χώρας μας — ἀπαραίτητον προϋπόθεσιν διὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν κατεύθυνσιν τῶν νέων μας.

Εἰς τὸν κύκλον τῶν μαθημάτων τοῦ Σεμιναρίου, ἀσφαλῶς θὰ σᾶς ὁμιλήσουν διὰ ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸν καὶ ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν.

Ἀπὸ πλευρᾶς Ὑπουργείου Ἐργασίας, ὁ Ἐπαγγελματικὸς Προσανατολισμὸς ἐθεσπίσθη ἀπὸ τοῦ 1953. Συνεστήθη Εἰδικὴ Σχολὴ Ἐπαγγελματικοῦ Προσανατολισμοῦ, ἐκ τῆς ὁποίας, μετὰ διετὴ παρακολούθησιν εἰδικῶν μαθημάτων, ἀπεφοίτησαν 64 Σύμβουλοι Ἐπαγγελματικοῦ Προσανατολισμοῦ. Ἐκ τούτων, ἀρκετοὶ ἐτοποθετήθησαν εἰς τὰ κυριώτερα Γραφεῖα Εὐρέσεως Ἐργασίας, παρέχοντες τὰς ἐπαγγελματικὰς συμβουλὰς των εἰς τοὺς προσερχομένους νέους ἀπὸ ἡλικίας 14—18 ἐτῶν καὶ ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν, ὅτι οὗτοι ἐπιθυμοῦν νὰ ὑποβληθοῦν εἰς τὴν ἀσκήσιν ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ. Παρὰ τὴν ἔκτοτε λειτουργίαν τῆς Κέντρον Ψυχοτεχνικῶν Ἐρευνῶν, τὸ ὁποῖον ἤδη διαθέτει τὴν μέθοδον ἀπλῶν ἐρευνῶν ἐπαγγελματικῆς καταλληλότητος, μεταφρασθεῖσαν ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ καὶ διασκευασθεῖσαν πρὸς τὰ παρ' ἡμῖν ἰσχύοντα καὶ συνεχῶς προσαρμοζομένην καὶ σταθμιζομένην. Τὸ μητρώον τῶν λειτουργῶν παρ' ἡμῖν Ἐπαγγελματικῶν Σχολῶν μὲ χρήσιμα στοιχεῖα διὰ τὸν Ἐπαγγελματικὸν Σύμβουλον, προκειμένου οὗτος νὰ ὑποδείξη τὴν ἐπαγγελμα-

τικήν κατάρτισιν πρὸς ὠρισμένην ἐπαγγελματικήν κατεύθυνσιν, προέβη εἰς τὴν δημοσίευσιν διαφωτιστικῶν φυλλαδίων πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς νέους, μὲ χρησίμους συμβουλὰς διὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν κατεύθυνσιν τῶν νέων, ὡς ἐπίσης καὶ ἐπαγγελματικῶν μονογραφιῶν διὰ τὴν ἐπαγγελματολογία, τὴν προσαρμογὴν τῶν ψυχοτεχνικῶν ἀσκήσεων πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν νοημοσύνην, τὴν ἐπαλήθευσιν αὐτῶν καὶ ἄλλα.

Ἀπὸ πλευρᾶς ἐπαγγελματικῆς ἐκπευδεύσεως τὸ Ὑπουργεῖον Ἐργασίας ἀπὸ τοῦ 1950 δι' εἰδικοῦ Νόμου συνέστησε Τεχνικὸν Τμῆμα ἐκπαιδεύσεως μαθητευομένων καὶ Συμβούλιον Τεχνικῆς Ἐκπαιδεύσεως μαθητευομένων. Ἦδη λειτουργοῦν 22 Τεχνικαὶ Σχολαὶ Μαθητείας εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Χώρας μας, μὲ σύνολον φοιτούντων 1032 καὶ εἰς εἰδικότητος διὰ τὰς ὁποίας ὑφίστανται ἀνάγκαι εἰς τὴν ἀγορὰν ἐργασίας, κατόπιν ὑπευθύνων ἐκθέσεων καὶ διαπιστώσεως τῶν κατὰ τόπους προϊσταμένων τῶν Γραφείων Εὐρέσεως Ἐργασίας καὶ τῶν Προέδρων τῶν Ἐργατικῶν Κέντρων.

Παραλλήλως πρὸς τὰς Τεχνικὰς Σχολὰς Μαθητείας, λειτουργοῦν ἕτεροι 4 Σχολαὶ ταχείας μετεκπαιδεύσεως ἐνηλίκων ἐργαζομένων, μονοετοῦς φοιτήσεως, ὅπου μετεκπαιδεύονται ἐργαζόμενοι, τῶν ὁποίων τὰ ἐπαγγέλματα ἔχουν κορεσθῆ.

Τὸ θέμα ὁμως τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως εἰς τὴν Ἑλλάδα παρῴσθαζε, μέχρι τοῦ τελευταίου τουλάχιστον Νόμου, διὰ τοῦ ὁποίου ὑπήχθη εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας ἡ τεχνικὴ καὶ ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις, εἰκόνα αὐτόχρονη ἀπογοητευτικὴν.

Κάθε Κρατικὴ ὑπηρεσία καὶ κάθε ιδιώτης ἠδύνατο, ἀνεξελέγκτως, νὰ ἰδρύσῃ μίαν ἐπαγγελματικὴν Σχολὴν διὰ τὰ πλέον ἀπίθανα ἐπαγγέλματα. Κανένας συντονισμὸς καὶ καμμία Κρατικὴ παρακολούθησις, μὲ ἀποτέλεσμα χιλιάδες νέοι ἀπόφοιτοι τῶν Σχολῶν αὐτῶν νὰ μὴ δύνανται νὰ ἐξεύρουν ἐργασίαν, διότι ἐξεπαιδεύθησαν εἰς ἐπαγγέλματα κορεσμένα εἰς τὴν ἀγορὰν ἐργασίας.

Ἄς ἐλπίσωμεν, ὅτι μὲ τὴν ὑπαγωγὴν τοῦ ὅλου θέματος τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας, ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις θὰ εὕρῃ τὸν σωστόν της δρόμον ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν νέων καὶ τῆς Ἐθνικῆς μας Οἰκονομίας.

Εἰς τὴν Χώραν μας, δυστυχῶς, τὸ ποσοστὸν ἀνεργίας εἶναι ἀρκετὰ ἠδύνημον. Κατὰ τὰ διεθνή δεδομένα, τὸ ποσοστὸν τῆς ἀνεργίας εἰς μίαν καλῶς οἰκονομικῶς ὀργανωμένην Χώραν δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίῃ τὸ 2-5%. Εἰς τὴν Χώραν μας, εἰς τοὺς βιομηχανικοὺς μόνον ἐργάτας, φθάνομεν τὸ 20-23%, συμφῶνως μὲ τὰς στατιστικὰς τῶν λειτουργούντων Γραφείων Εὐρέσεως Ἐργασίας εἰς τὰς 50 κυριωτέρας βιομηχανικὰς πόλεις.

Εἰς τὸ ποσοστὸν αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ προστεθοῦν οἱ γεωργικοὶ ἐργάται καὶ οἱ ὑποαπασχολούμενοι, δηλαδὴ ἐκεῖνοι ποὺ δὲν ἔχουν πλήρη ἀπασχόλησιν καὶ οἱ ἀπασχολούμενοι εἰς ἐποχικὰ ἐπαγγέλματα, ὅπως εἶναι οἱ καπνεργάται, οἱ πλιθοκεραμοποιοί, οἱ ἀλιεργάται, οἱ ἐργάται οἰκοδομῶν καὶ τεχνικῶν ἔργων ὡς καὶ ὅσοι δὲν ἔχουν ἀπογραφῆ ἢ κατοικοῦν εἰς πόλεις, ὅπου δὲν λειτουργοῦν Γραφεῖα Εὐρέσεως Ἐργασίας.

Δύο κυρίως είναι οί λόγοι τῆς παρατηρουμένης ἀνεργίας : Τò πληθυσμιακόν μας πρόβλημα (διότι ἑτησίως εἰσέρχονται 100.000 νέοι εἰς τὴν ἀγορὰν ἐργασίας ἄνευ δυνατότητος ἀπορροφήσεώς των) καὶ ἡ ὑποανάπτυκτος Ἐθνική μας Οἰκονομία, ὀφειλομένη κυρίως εἰς τὰς ἔθνικὰς μας περιπετείας.

Ἡ παροῦσα Κυβέρνησις μετὰ πολλῆς στοργῆς καὶ ἐνδιαφέροντος παρακολουθεῖ τὸ θέμα τῆς ἀνεργίας καὶ πολλὰς φροντίδας καταβάλλει διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομίας καὶ τὴν ἐκβιομηχανοποίησιν τῆς Χώρας μας.

Ἡ μετανάστευσις ἀποτελεῖ ἀτυχῶς τὴν δικλείδα ἀσφαλείας τῆς ἀνεργίας. Χιλιάδες νέοι ἑτησίως μεταναστεύουν εἰς ὑπερπόντιους χώρας ἢ εἰς χώρας Εὐρωπαϊκάς, εἰς ὠρισμένα δὲ διαμερίσματα τῆς Χώρας μας ἢ μετανάστευσις προσλαμβάνει ἀνησυχητικὸν χαρακτήρα διὰ τὸ μέλλον τῆς φυλῆς μας, διότι ὡς γνωστὸν εἰς τὰς χώρας εἰσδοχῆς γίνονται δεκτοὶ μόνον οἱ νέοι καὶ οἱ γεροὶ καθ' ὅλα.

Τὸ Ὑπουργεῖον Ἐργασίας δὲν ἔμεινεν ἀδιάφορον εἰς τὸ θέμα τῆς μετανάστευσεως. Προσπαθεῖ ν' ἀναπτύξῃ τὴν μετανάστευσιν πρὸς τὰς Εὐρωπαϊκάς χώρας, ὅχι μόνον διότι οἱ μετανάσται διαβιοῦν ὑπὸ καλλιτέρουσ ὀρους, ἀλλὰ καὶ διότι, λόγω τῶν μικρῶν ἀποστάσεων, οἱ μετανάσται μίαν ἡμέραν θὰ ἐπιστρέψουν καὶ πάλιν εἰς τὴν Χώραν των.

Ἦδη ἀπεστείλαμεν εἰς τὰ ἀνθρακωρυχεῖα τοῦ Βελγίου περὶ τοὺς 8.000 ἀνθρακωρύχους, εὐρισκόμεθα δὲ εἰς τὸ στάδιον τῶν διαπραγματεύσεων διμερῶν Συμβάσεων καὶ με' ἄλλας χώρας, κυρίως τὴν Γερμανίαν, διὰ τὴν ἀποστολὴν βιομηχανικῶν καὶ γεωργικῶν ἐργατῶν.

Ἡ καθυστέρησις τοῦ ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Χώρας, αἱ ἔθνικαι περιπέτεiai, ἡ συγκέντρωσις τῶν βιομηχανιῶν εἰς τὰ ἀστικά κέντρα, ἡ κακὴ πολιτικὴ ἔναντι τοῦ Ἑλληνικοῦ χωριοῦ καὶ τῆς ἐπαρχίας συντέμνουν εἰς τὸ παρατηρούμενον κῦμα ἀστυφιλίας, με' τὰ γνωστὰ κακὰ ἀποτελέσματα.

Ὁ κίνδυνος τῆς συνεχιζομένης ἀστυφιλίας ἀπὸ μακροῦ ἔχει ἐπισημανθῆ, πρέπει δὲ νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι μέχρι σήμερον ἡ κατάστασις δὲν ἔχει μεταβληθῆ, με' συνέπειαν τὴν καθυστέρησιν τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἐπαρχιακῆς οἰκονομίας, τὴν δημιουργίαν προβλημάτων εἰς τὰ ἀστικά κέντρα καὶ κυρίως τὴν ὑποτίμησιν τοῦ παράγοντος «ἐργασία» λόγω τῆς μεγάλης προσφορᾶς.

Ἄλλὰ εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν μεγάλως συνέβαλεν ἡ μέχρι σήμερον κακὴ ὀργάνωσις τῆς ἐπαγγελματικῆς κατευθύνσεως καὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν νέων, ἡ ἔλλειψις ἀσκήσεως ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ εἰς τὰς τελευταίας τάξεις τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως καὶ ἡ ἐμμονὴ τῆς παιδείας μας εἰς τὴν κλασσικὴν τοιαύτην, με' ἀποτέλεσμα τὸν συνωστισμόν τῶν ἀποφοίτων Γυμνασίων εἰς τὰ Γραφεῖα Εὐρέσεως Ἐργασίας διὰ νὰ ζητοῦν ἐργασίαν «λευκοῦ κολλάρου», δηλαδὴ ἐργασίαν γραφείου, ὡς καὶ τῶν ἀνειδικεῦτων διὰ νὰ ζητοῦν μίαν οἰανδήποτε ἐργασίαν — πολυτεχνίτης κι' ἐρημοσπίτης — καὶ κατὰ προτίμησιν των ἐργασίαν θυρωροῦ, ἐπιστάτου ἢ φύλακος. Κι' ὅμως τὰ ἔξυπνα ἑλληνόπουλα πρέπει νὰ τὰ προσέξωμεν, διότι ἡ ἐπαγγελματικὴ των κατεύθυνσις καὶ ἐκπαιδευσις συμφῶνως με' τὰς ἀνάγκας τῆς

ἀγορᾶς ἐργασίας ἀποτελεῖ προϋπόθεσιν τῆς ἀτομικῆς των εὐτυχίας καὶ τῆς καλῆς ὀργανώσεως τῆς Ἐθνικῆς μας Οἰκονομίας.

Ἀπὸ τὰς στατιστικὰς τῶν Γραφείων Εὐρέσεως Ἐργασίας προκύπτει, ὅτι εἰς πολλὰ ἐπαγγέλματα ἔχομεν ἔλλειψιν εἰδικευμένων ἐργατῶν, ὅπως π.χ. εἰς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἐπιγραφοποιοῦ, διακοσμητοῦ, φωτογράφου κινηματογραφικῶν ταινιῶν, χειριστοῦ πιεστηρίων, ὀπλουργοῦ, ραπτομηχανικοῦ, τεχνίτου ὀρθοπαιδικῶν συσκευῶν καὶ ὀπτικῶν, ναυπηγοξυλουργοῦ, περιελίκτου ἠλεκτρικῶν συσκευῶν (πομπιναδόρου), τορναδόρου μετάλλου, φανοποιοῦ, πιστολαδόρου, ἠλεκτροτεχνίτου μὲ ἄδειαν Ὑπουργείου Βιομηχανίας, γαζωτοῦ δερματίνων εἰδῶν, ξυλουργοῦ, πλέκτου σωμιέδων. Ἐπίσης εἰς τὸ ἐπάγγελμα τῆς πλεκτρίας μαλλίνων ὑφασμάτων, πουκαμισοῦς, μηχανικοῦ σὲ ρέγουλα, διάστρας σὲ μεταξωτά, μομπινοῦ, ὑφαντρίας μαλλίνων καὶ βαμβακερῶν καὶ εἰς ἄλλα τινὰ ἐπαγγέλματα ἢ εἰδικότητας.

Γεγονὸς εἶναι, ὅτι ἡ ἐκάστοτε διάρθρωσις τῆς οἰκονομίας μας παίζει ἀποφασιστικὸν ρόλον καὶ εἰς τὴν προσφορὰν ἐργασίας δι' ὠρισμένα ἐπαγγέλματα καὶ εἰδικότητας. Διὰ τὸν λόγον αὐτόν, ἡ ἐπαγγελματικὴ κατεύθυνσις καὶ ἐκπαίδευσις τῶν νέων μας πρέπει νὰ γίνεται βάσει τῆς ἀπαιτήσεως τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας καὶ νὰ εὐρίσκεται εἰς συνεχῆ ἐπαφὴν μὲ τὰς ἀρμοδίας ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας καὶ εἰδικώτερον μὲ τὴν Ὑπηρεσίαν Ἐπαγγελματικοῦ Προσανατολισμοῦ, διὰ νὰ πληροφορῶνται τὰς ἀνάγκας αὐτῆς, δεδομένου ἄλλωστε ὅτι οὐδεὶς εἶναι κατάλληλος δι' ἓν καὶ μόνον ἐπάγγελμα, ἀλλὰ δι' οἰκονομίας ἐπαγγελμάτων.

Τονίζω ἰδιαιτέρως τὸν κίνδυνον τῆς ἐπαγγελματικῆς κατευθύνσεως καὶ ἐκπαιδεύσεως εἰς ἐπαγγέλματα εἰς τὰ ὁποῖα δὲν ὑπάρχει ζήτησις ἐργασίας εἰς τὴν ἀγορὰν ἐργασίας. Π.χ. ἔχω ὑπ' ὄψιν μου, ὅτι αἱ Σχολαὶ τοῦ Ἐθνικοῦ Βασιλικοῦ Ἰδρυάτου ἐκπαιδεύουν νέους, μεταξύ ἄλλων, καὶ εἰς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἀρτοποιοῦ καὶ τοῦ οἰκοδόμου, δύο ἐπαγγέλματα κατ' ἐξοχὴν κεκορεσμένα.

Δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν, ὅτι εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Οἰκονομίαν τὴν κυριαρχοῦσαν θέσιν κατέχει ὁ πρωτογενὴς τομεὺς τῆς παραγωγῆς.

Ἡ Γεωργία ἀποτελεῖ τὸν πρῶτον εἰς σημασίαν κλάδον τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας, ἀφοῦ ἀπασχολεῖ τὸν περισσότερον πληθυσμὸν (50% περίπου), συμμετέχει κατὰ τὴν σοβαρωτέραν ἀναλογίαν εἰς τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα (35 — 40%) καὶ ἀποτελεῖ τὴν κυριωτέραν πηγὴν ἐξαγωγῆς ἑλληνικῶν προϊόντων 75—80%).

Κατὰ συνέπειαν, τὸν τομέα αὐτὸν τῆς Οἰκονομίας μας δεόν ἰδιαιτέρως νὰ τὸν προσέξωμεν καὶ νὰ καταβάλλωμεν εἰλικρινεῖς προσπάθειαι διὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν κατεύθυνσιν τῶν νέων μας πρὸς τὰ γεωργικὰ ἐπαγγέλματα καὶ τὴν ἀξιοποίησιν τῆς ἑλληνικῆς γῆς.

Τοῦτο ἄλλωστε θὰ συντελέσῃ ἀνασταλτικῶς εἰς τὸ κῦμα τῆς ἀστυφιλίας καὶ τὴν ἀνάπτυσιν ἐνὸς σπουδαιοτάτου τομέως τῆς Ἑλληνικῆς μας Οἰκονομίας.

Ἡδὴ λειτουργοῦν Σχολαὶ Γαλακτοκόμων—Τυροκόμων εἰς τὴν Λάρισαν καὶ Ἰωάννινα, Γεωπονικαὶ Σχολαὶ εἰς Ἀθήνας καὶ Θεσσαλονίκην, Σχολαὶ Γεωπόνων (δενδροκομίας, κτηνοτροφίας καὶ μελισσοκομίας) τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρυάτου, Γεωργικαὶ Σχολαὶ γενικῆς πρακτικῆς μορφώσεως, εἰς Ἀμαρούσιον, Βέλλο

Κορινθίας, Πάτρας, Λάρισα, Κόνιτσα, Φλώρινα, Χίον, Μεσσαρά Κρήτης και άλλαι. Ὁ ἀριθμὸς ὁμῶς τῶν λειτουργουσῶν ἤδη Σχολῶν δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι καλύπτει τὰς ἀνάγκας ἐνὸς προγράμματος γεωργικῆς ἀναπτύξεως τῆς Χώρας μας.

Ἄλλος ἀνεκμετάλλετος τομεὺς τῆς Ἐθνικῆς μας Οἰκονομίας εἶναι καὶ ἡ ἀξιοποιήσις τοῦ ὑπεδάφους καὶ ἡ ἐκμετάλλεσις τῶν πλουσιωτάτων μεταλλευτικῶν κοιτασμάτων τῆς Ἑλληνικῆς γῆς.

Εὐτυχῶς ἡ ἀπηρχαιωμένη περὶ μεταλλείων Νομοθεσία ἐτροποποιήθη προσφάτως, εἰς τρόπον ὥστε νὰ δοθῇ ἡ δυνατότης τῆς ἀξιοποιήσεως τοῦ ὑπεδάφους.

Ἄλλος ἀξιοπρόσεκτος τομεὺς τῆς Ἐθνικῆς μας Οἰκονομίας εἶναι ἡ ἀνάπτυξις τῆς Οἰκοτεχνίας (Βιοτεχνίας).

Τὸ κίνημα, τὸ ὕφαντό, τὰ γιαννιώτικα, ἡ ἀγγειοπλαστικὴ καὶ ἄλλα παρόμοια ἐπαγγέλματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἀπαιτοῦν μεγάλας δαπάνας ἐγκαταστάσεως καὶ ὅπου τὸ ἄτομον παίζει τὸν πρωτεύοντα ρόλον, δεόν ἰδιαίτερω νὰ ἐνισχυθοῦν, διότι μεγάλος ἀριθμὸς τῶν ἐξ ἐπαρχιῶν νέων μας δύναται εὐχερῶς νὰ προσανατολισθῇ πρὸς αὐτά.

Ἡ ἀνάπτυξις ἐπαρχιακῆς βιομηχανίας πρὸς βιομηχανοποίησιν τῶν γεωργικῶν μας προϊόντων, ἡ ἀλεία, ἡ καλλιέργεια ὠρισμένων φυτῶν, ὡς ἡ δάφνη, τὸ χαμομήλι, ἡ ρίγανη καὶ ἄλλα, δύναται ν' ἀπασχολήσουν ἐπικερδῶς μεγάλον ἀριθμὸν ἐκ τῶν νέων μας. Τελευταίως ἐδιάβασα, ποῖαι ποσότητες ἐξάγονται ἤδη ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω φυτὰ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ πόσον μεγάλα εἶναι αἱ δυνατότητες αὐξήσεως τῶν ἐξαγωγῶν μας.

Δὲν πρέπει νὰ ξεχνῶμεν, ὅτι ἐν ἀπὸ τὰ κυριώτερα κονδύλια τοῦ Βουλγαρικοῦ προϋπολογισμοῦ Ἐσόδων εἶναι τὸ ἔσοδον ἐκ τοῦ ἐξαγομένου ροδελαιίου. Καὶ ὁμῶς πόσον προσφέρεται ἡ ἑλληνικὴ γῆ καὶ ὁ ἑλληνικὸς ἥλιος διὰ τὴν καλλιέργειαν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ἀπριλιάτικης τριανταφυλλιάς!

Ἡ συστηματικὴ καὶ ὀρθολογικὴ ἀνάπτυξις τῶν ἀνωτέρω κλάδων τῆς Ἐθνικῆς μας Οἰκονομίας καὶ ἰδίᾳ ὁ αὐστηρὸς ἔλεγχος τῶν ἐξαγομένων προϊόντων μας θὰ συντελέσουν εἰς τὴν ἐδραίωσιν τῆς καταναλώσεως τῶν ἑλληνικῶν προϊόντων εἰς τὸ ἐξωτερικόν, τὰ ὁποῖα ἀτυχῶς ἔχουν δυσφημισθῆ ὑφ' ἡμῶν τῶν ἰδίων. Ἡ προχειρότης, ἡ κακὴ συσκευασία, ἡ διάθεσις τῆς μικροτέρας προσπαθείας διὰ τὸ μεγαλύτερον κέρδος, ἡ ἔλλειψις Κρατικῆς καθοδηγήσεως, ἐποπτείας καὶ ἐλέγχου τῶν ἐξαγομένων ἀγαθῶν ἀποτελοῦν δυσμενεῖς συντελεστές διὰ τὴν τοποθέτησιν τῶν ἑλληνικῶν προϊόντων εἰς τὴν διεθνή ἀγοράν. Δύο μόνον παραδείγματα θὰ ἀναφέρω ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ, διὰ νὰ ἀντιληφθῇ τε μὲ πόσῃν εἰλικρίνειαν καὶ ὀργάνωσιν ἐργάζονται εἰς ἄλλας χώρας ὁ ἰδιώτης καὶ τὸ Κράτος διὰ τὴν ἐδραίωσιν τῆς ποιότητος καὶ τῆς φήμης τῶν προϊόντων εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Εἶναι γνωστὰ τὰ περίφημα πορτοκάλια τῆς Χάϊφας τοῦ Ἰσραήλ. Ἐν τούτοις, ἐπὶ ἓνα μῆνα παρέμεινα ἐκεῖ καὶ δὲν εἶδα πουθενὰ νὰ ἐκτίθενται πρὸς πώλησιν. Ὅταν δὲ ἠρώτησα, ποῦ εὐρίσκονται, μοῦ ἀπήντησαν «Ἐξάγονται καὶ ἐμεῖς ἐδῶ τρῶμε ὅ,τι ἀπομένει ἀπὸ τὴν διαλογὴν».

Μή έκπλαγῆτε ἐὰν ἀκούσητε, ὅτι ἀπὸ τὸ 10ετὲς Κράτος τοῦ Ἰσραὴλ μὲ τὰ 2.000.000 πληθυσμόν, ἡ Ἑλλάς εἰσάγει αὐγά, κόττες, ἐλαστικά αὐτοκινήτων, ὀδοντιατρικὰ εἶδη, ποτάσσαν καὶ ἄλλα.

Εἰς δὲ τὴν Δανίαν, ὅπου ἐπεσκέφθην πολλοὺς κτηνοτροφικοὺς συνεταιρισμοὺς, μού ἔκαμε μεγάλην ἐντύπωσιν ἡ τάξις, ἡ καθαριότης καὶ ἡ ἐμφάνισις τῶν σταύλων, χοιροστασίων καὶ ὀρνιθοτροφείων. Ἐνόμιζα, ὅτι εὐρισκόμην εἰς νοσοκομεῖον καὶ ὄχι εἰς ἐνδιαιτήματα ζώων. Ἡ τροφή τῶν χοίρων παρακολουθεῖται καὶ ἐλέγχεται καθημερινῶς, διὰ νὰ ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς Ἀγγλικῆς ἀγορᾶς διὰ τὴν ποιότητα τοῦ μπέικον.

Ἡ τιμιότης, τὸ πνεῦμα τῆς συνεργασίας, ἡ εἰλικρίνεια, ἡ ὑπόταξις τοῦ ἀτομικοῦ συμφέροντος εἰς τὸ συμφέρον τῆς ὀλότητος, τὸ συνεταιριστικὸν πνεῦμα, εἶναι ιδιότητες, αἱ ὁποῖαι δὲν ἀναπτύσσονται ἀπὸ τὴν μίαν ἡμέραν εἰς τὴν ἄλλην, ἀλλὰ ἀπαιτοῦν μακρὰν προσπάθειαν, ἡ ὁποία πρέπει ν' ἀρχίσῃ ἀπὸ τὰς πρώτας τάξεις τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως.

Ἴσως διερωτᾶσθε, διατι δὲν ἀνέφερα εἰσέτι τὸν τουρισμὸν μεταξὺ τῶν ἐπαγγελάτων πρὸς τὰ ὁποῖα οἱ νέοι μας θὰ πρέπει νὰ στραφοῦν. Τὸν ἀφησα τελευταῖον, ἀκριβῶς διὰ νὰ δώσω μεγαλύτεραν ἔμφασιν εἰς τὴν σημασίαν, πού πρέπει νὰ ἀποδώσωμεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ τουρισμοῦ καὶ τὴν κατεύθυνσιν καὶ ἐκπαίδευσιν τῶν νέων μας πρὸς τὰ τουριστικὰ ἐπαγγέλματα.

Ἡ Ἑλλάς εἶναι μεταξὺ τῶν ὀλίγων χωρῶν τοῦ κόσμου, αἱ ὁποῖαι προσφέρονται πρὸς τουρισμὸν, ὄχι μόνον διὰ τὰς ἀνεκτιμήτου ἀξίας ἀρχαιότητάς τῆς καὶ τὰς φυσικὰς καλλονὰς τῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἥπιον τοῦ κλίματος καὶ τὸ εὐθηνὸν κόστος ζωῆς, πού ἐμφανίζει διὰ τοὺς διαθέτοντας συνάλλαγμα. Τελευταίως, μεγάλη προσπάθεια καταβάλλεται καὶ εἰς τὸν τομέα αὐτὸν τῆς Ἐθνικῆς μας Οἰκονομίας. Τὰ ἀποτελέσματα ὁμως δὲν εἶναι ἐκ τῶν πραγμάτων δυνατὸν νὰ ἐμφανισθοῦν ἀμέσως, διότι θὰ χρειασθῆ μεγάλη καὶ πολὺχροнос προσπάθεια διὰ νὰ εὐπρεπίσωμεν τὸ Ἑλληνικὸν τοπίον, νὰ μάθωμε νὰ τὸ προφυλάσωμεν, καὶ πρὸ παντὸς νὰ διαπαιδαγωγήσωμεν τὸν Ἕλληνα νὰ ἀγαπᾷ τὴν καθαριότητα καὶ νὰ μὴ βλέπῃ τὸν ξένον ὡς πηγὴν ἐκμεταλλεύσεως.

Καὶ αὐτὸ εἶναι καθῆκον τῆς ἐκπαιδεύσεως. Αἱ τουριστικαὶ Σχολαὶ δύνανται νὰ προμηθεύουν εὐγενικὰ κι' εὐπρεπισμένα γκαρσόνια—πού ἄλλωστε λείπουν σὲ μεγάλον βαθμόν—ἀλλὰ τουρισμὸς δὲν εἶναι μόνον τὸ ξενοδοχεῖον ὕπνου καὶ τὸ ἐστιατόριον· εἶναι καὶ τὸ χωριὸ καὶ τὸ καφενεῖον καὶ τὸ ὕπαιθρον καὶ κάθε γωνιά τῆς ἑλληνικῆς γῆς, πού μπορεῖ νὰ ἐπισκεφθῆ ὁ τουρίστας—κι' αὐτὰ ὅλα πρέπει νὰ μᾶς τὰ διδάξουν εἰς τὸ σχολεῖον.

Εἶναι ἀφάνταστοι αἱ δυνατότητες τουριστικῆς ἐκμεταλλεύσεως τῆς Χώρας μας καὶ εἶναι πάμπολλαι αἱ εὐκαιρία ἀπασχολήσεως τῶν νέων μας εἰς ἀναλόγους ἐργασίας.

Διὰ νὰ ἀνακεφαλαιώσωμεν ὅσα ἀνωτέρω ἐθίξαμεν, ἐπαναλαμβάνομεν, ὅτι αἱ ἐπικρατοῦσαι κοινωνικαὶ καὶ κοινωνικοοικονομικαὶ συνθήκαι ἔρχονται μὲ τὴν σειρὰν τῶν νὰ ἐπιδράσουν οὐσιωδῶς ἐπὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς κατευθύνσεως τῶν νέων.

Ἡ γενικὴ οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς Χώρας καὶ ὁ βαθμὸς τῆς παραγω-

γικῆς δραστηριότητος ἐπιδρῶν ἐπὶ τῆς ζητήσεως ἐργασίας εἰς τοὺς διαφόρους παραγωγικούς κλάδους. Ὄταν ὑπάρχη οἰκονομικὴ εὐεξία καὶ ἡ παραγωγικὴ δραστηριότης ἔξη ἐπεκταθῆ εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς παραγωγικῆς δράσεως, τὸ ἄτομον (νέος ἢ νέα) εὐρίσκει πολλὰς καὶ διαφόρους ἐργασίας, ἐκ τῶν ὁποίων ἐκλέγει τὴν καταλληλοτέραν καὶ ἀρμόζουσαν εἰς τὰς κλίσεις καὶ ἰκανότητάς του. Ὄταν ὅμως ὑπάρχη οἰκονομικὸς μαρασμὸς, ἐκμετάλλευσίς περιωρισμένου ἀριθμοῦ παραγωγικῶν κλάδων καὶ ἀνεργία, τὸ ἄτομον δὲν εὐρίσκει ἐργασίαν σύμφωνα πρὸς τὰ διαφέροντά του καὶ τὰς ψυχροσωματικὰς του ἰκανότητάς καὶ κλίσεις καὶ τρέπεται πρὸς ἐπαγγέλματα, τὰ ὁποῖα προσιδιάζουσι ὀλιγώτερον εἰς τὴν φύσιν του καὶ τὰς δεξιότητάς του.

Δυσμενῆ ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ὀρθῆς ἐπαγγελματικῆς κατευθύνσεως τῶν νέων ἀσκεῖ ἡ λανθασμένη ἀντίληψις τῆς κοινωνίας περὶ ὑπάρξεως κοινωνικῶς ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων ἐπαγγελμάτων. Τὰ παραγωγικώτερα μάλιστα ἐπαγγέλματα ἐκτιμῶνται ὀλιγώτερον ἀπὸ ἄλλα παρασιτικά, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ στρέφονται οἱ νέοι πρὸς τὰ δῆθεν ἀνώτερα ἐπαγγέλματα εἰς βᾶρος τῆς ὀρθῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκλογῆς καὶ πρὸς ζημίαν αὐτῶν τῶν ἰδίων καὶ τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου.

Ὡσαύτως δυσμενεστάτη εἶναι καὶ ἡ ἐπίδρασις τῆς κακῆς κοινωνικῆς καὶ οἰκονομικῆς καταστάσεως τῶν χωρίων καὶ ἐπαρχιῶν ἔναντι τῶν μεγάλων ἀστικῶν κέντρων. Οἱ κάτοικοι τῆς ὑπαίθρου, στερούμενοι τῶν ἀγαθῶν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ μὴ εὐρίσκοντες ἰκανοποιητικὴν ἀπασχόλησιν, τρέπονται πρὸς τὰς μεγάλας πόλεις καὶ κυρίως πρὸς τὴν πρωτεύουσαν, διὰ νὰ ἀκολουθήσουν, ἀσχέτως ἰκανοτήτων καὶ κλίσεων, ἐν τυχαίῳ ἐπάγγελματι. Ἡ ἀστυφιλία καθιστᾷ ἔντονον, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ τὴν ἀνάγκην ἐπιτυχοῦς καὶ ὀρθολογικοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ τῶν ἀγροτοπαίδων.

Ἡ κοινωνία ὅμως ἀποτελεῖ καὶ τὸ εὐρύτερον περιβάλλον ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀναπτύσσεται καὶ ζῆ ὁ νέος καὶ ὁ ἔφηβος. Τοῦτο δὲ ἔχει ὡς συνέπειαν, ὅτι τὸ ἐπικρατοῦν κοινωνικὸν πνεῦμα καὶ ἡ ὅλη κοινωνικὴ κατάστασις ἐπιδρῶν ἐπὶ τῆς διαμορφώσεως τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀτόμου.

Δὲν εἴμεθα μεταξὺ τῶν ὑποστηρικτῶν, ὅτι ἡ Ἑλλάς εἶναι χώρα πτωχή. Ἡ Χώρα μας, παρὰ τὰς ἐθνικὰς τῆς περιπετείας, αἱ ὁποῖαι κατὰ καιροὺς ἀπετέλεσαν ἀνασταλτικὸν φραγμὸν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Οἰκονομίας τῆς, προσφέρει πολλὰς δυνατότητας ἐκμεταλλεύσεως τῶν πλουτοπαραγωγικῶν τῆς πηγῶν καὶ αὐξήσεως τοῦ Ἐθνικοῦ τῆς εἰσοδήματος, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐξαλειφθῇ τὸ ταχύτερον ἢ ἀνεργία καὶ νὰ βροῦν τὰ Ἑλληνικὰ νειᾶτα τὸν σωστὸν δρόμον τῆς δουλειᾶς, τῆς δουλειᾶς μὲ κέφι καὶ ἀνάλογα μὲ τὰς ἰκανότητάς των, ἀπαραίτητον προϋπόθεσιν διὰ τὴν εὐτυχίαν τῆς Χώρας μας.

Ἡ πρόοδος ἀπαιτεῖ προσπάθειαν. Καὶ ὁ ἄνθρωπος, πού ἀρνεῖται αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν καὶ μένει ἀδρανῆς, θὰ ξεπεραστῆ γρήγορα: ὅπως τὸ σημερινὸν ἀεροπλάνον, τὸ αὐτοκίνητον, ἡ μηχανὴ ξεπέρασαν τὰ μοντέλλα, πού ὑπῆρχαν πρὸ 20–30 χρόνων. Ἄς μὴ ξεχνᾷ αὐτὸ καὶ ὁ ἐπιχειρηματίας, ὅταν σκέπτεται τὸ μέλλον τῆς ἐργασίας του.

Πρὶν τελειώσω τὴν σημερινὴν ὁμιλίαν μου, θὰ ἦτο παράλειψις, ἐὰν δὲν

σᾶς ἔλεγα δύο λόγια ἐπάνω εἰς τὸ θέμα τῶν τεχνολογικῶν ἐξελίξεων, πού τόσο ἀπασχολεῖ τοὺς οἰκονομολόγους, τοὺς θεωρητικούς καὶ πνευματικούς ἀνθρώπους τοῦ κόσμου. Ἀσφαλῶς εὐρισκόμεθα πρὸ μιᾶς νέας πολιτιστικῆς περιόδου, ἡ ὁποία ἔχει προκαλέσει μίαν μεγάλην κρίσιν εἰς τὰς παραδεδεγμένας ἠθικὰς ἀξίας, πού μέχρι σήμερον κυβερνοῦν τὸν κόσμον. Ἡ ἰσορροπία μεταξύ ὑλικῶν καὶ πνευματικῶν κατακτήσεων ἔχει κλονισθῆ, με ἀποτέλεσμα νὰ διαμαρτυρῶμεθα συνεχῶς, ὅτι ὁ κόσμος ἔχει ἀλλάξει, ὅτι τὰ παιδιά μας χάλασαν κι' ὅτι ὅλοι μας ζῶμεν ὑπὸ ἓνα συνεχῆς ἄγχος. Γεγονὸς εἶναι, ὅτι ὁ τεχνικός πολιτισμὸς προχώρησε γρηγορώτερα ἀπὸ τὸν πνευματικόν, εἰς σημεῖον ὥστε νὰ κλονισθῆ ἡ ἰσορροπία μεταξύ τῶν δύο.

Ἡ μηχανὴ ἐδημιούργησε πολλὰ ἐρωτηματικά καὶ ἀπορίας, εἰς τὰς ὁποίας ἡ καθυστερημένη Ἐκπαίδευσις δὲν ἔδωκεν ἀκόμη ἀπαντήσεις. Ἀναμφισβητήτως διερχόμεθα μίαν μεταβατικὴν περίοδον κρίσεως, ἡ ὁποία θὰ συνεχισθῆ ἕως τὴν στιγμὴν, πού ἡ Παιδεία θὰ μπορέσῃ νὰ καλύψῃ τὸ κενόν, πού ἐδημιούργησαν αἱ τεχνικαὶ πρόοδοι καὶ κατακτήσεις.

Μὲ τὴν τελειοποίησιν καὶ ἐπέκτασιν τοῦ αὐτοματισμοῦ, ἡ ἐργασία εἰς τὸ λίαν προσεχῆς μέλλον θὰ διέλθῃ, κατὰ τρόπον ἀντίστροφον, κρίσιν ὅμοιαν με ἑκείνην, πού ἐπέρασε κατὰ τὰ τέλη τοῦ 19ου αἰῶνος, ὅταν τὸ πρῶτον ἤρχισεν ἡ ἐκβιομηχανοποίησις τῶν Κρατῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης καὶ ἡ συγκέντρωσις τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὰ ἀστικά κέντρα. Τότε ὑπῆρξε μεγάλη προσφορά ἐργασίας, με τὰ γνωστὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ παράγοντος «ἀνθρώπος», ἐνῶ τώρα κινδυνεύομεν με τὸν αὐτοματισμὸν εἰς τὸν αὐτοχειρισμὸν του με τὴν ἰδίαν τὴν μηχανήν, πού κάποτε ἐπιστεύασαμεν ὡς ἀπολύτρωσίν του ἀπὸ τὸν καθημερινὸν μόχθον.

Ἡ τεχνικὴ πρόοδος εἶναι ταχύτερα ἀπὸ τὸν ρυθμὸν, πού φθείρονται αἱ μηχαναί. Σήμερον δὲν ἀρκεῖ νὰ συντηρῆ κανεὶς τὰς παλαιὰς μηχανὰς του καὶ νὰ τὰς ἐπισκευάζῃ. Αἱ μηχαναὶ καὶ αἱ μέθοδοι τοῦ 1960 ἔχουν ἀπόδοσιν μεγαλύτεραν κατὰ 40—50 % ἀπὸ τὰς μηχανὰς τοῦ 1945. Μπορεῖ νὰ ὑπολογίσῃ κανεὶς, ὅτι ἡ ἀπόδοσις αὐξάνει κατὰ 4—6 % ἐτησίως.

Μία μηχανή, πού δὲν ἔχει καταστραφῆ ἐντὸς 15 χρόνων, ἡμπορεῖ νὰ ἐργάζεται, ἀλλὰ καὶ νὰ μὴ εἶναι ἀποδοτικὴ σήμερον. Εἶναι ξεπερασμένη. Ἄλλοτε ἐπίστευαν, ὅτι μία μηχανὴ θὰ ἦτο καλὴ διὰ μίαν ὀλόκληρον ζωὴν. Τώρα αὐτὰ ἥλλαξαν. Ἡ μηχανὴ δὲν πεθαίνει πιά ἀπὸ γηρατειά, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἔμεινε πίσω.

Σήμερον πρέπει κανεὶς νὰ παρακολουθῆ ἀπὸ κοντὰ τὴν πρόοδον. Νὰ παρακολουθῆ τί ἐγκαθιστᾷ ὁ συναγωνισμὸς, τί νέο παράγουν τὰ ἐργοστάσια καὶ νὰ προβλέπῃ τί ἀκόμη νεώτερον θὰ παραχθῆ ἀργότερα.

Συγχρόνως πρέπει νὰ μετεκπαιδεύεται τὸ ἀνθρώπινον δυναμικόν, νὰ ἐξελισσεται μαζί με τὴν τεχνικὴν, νὰ προοδεύῃ μαζί με τὴν πρόοδον. Νὰ διδάσκεται ὄχι μόνον τὴν νέαν τεχνικὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν ὀργάνωσιν, τὰς νέας μεθόδους, πῶς νὰ πλησιάζονται τὰ διάφορα προβλήματα καὶ πῶς νὰ εὐρίσκονται λύσεις.

Οἱ οἰκονομολόγοι καὶ οἱ θεωρητικοὶ διερωτῶνται: τὸ τολμηρὸν ἰδανικόν νὰ κινῶνται ὅλοι οἱ μηχανισμοὶ παραγωγῆς χωρὶς χρησιμοποίησιν ἀνθρωπί-

νων χειρῶν, ἰδανικὸν ποῦ ὀνομάζεται καὶ ὄνειρον καταργήσεως τοῦ ἀνθρωπίνου μόχθου, θὰ φέρῃ εὐτυχίαν ἢ δυστυχίαν εἰς τὸν κόσμον;

Οἱ πνευματικοὶ ἄνθρωποι ὅλου τοῦ κόσμου βλέπουν τὸν αὐτοματισμὸν κάτω ἀπὸ τὸ ἰδικὸν των πρῖσμα.

Πολλοὶ βλέπουν τὴν μηχανὴν ὡς μίαν καταπληκτικὴν δικτατορίαν πάνω στὸ πνεῦμα, ὡς ἓνα ὀδοστρωτήρα, ποῦ θὰ συντρίψῃ τὸν πνευματικὸν ἄνθρωπον μέσα σὲ κάθε ἄνθρωπον.

Πολλοὶ ὅμως, ἴσως δὲ οἱ ἐγκυρότεροι, προβλέπουν, ὅτι αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ μηχανοκρατία θὰ στρέψῃ ἐξ ἀντιδράσεως ἀκόμη μεγαλυτέρας μάζας πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὰ ἔργα τοῦ πνεύματος, ὡς τὴν μόνην λύτρωσιν, τὴν μόνην διέξοδον.

Τὴν ἀπάντησιν εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα θὰ τὴν δώσῃ τὸ μέλλον — καὶ ὄχι τὸ ἀπώτερον. Καὶ θὰ τὴν δώσῃ εἰς τὰς δύο μεγάλας πατρίδας τοῦ αὐτοματισμοῦ: τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Ρωσσίαν.